UREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21·60, polletna K 10·80, četrtletna K 5·40, mesečna K 1·80; za Nemčijo celoletno K 26·40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36·—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici štev. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petitvrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo

Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 463. **V Ljubljani, v sredo dne 18. decembra 1912.** **Leto II.**

Razburjenje.

V afero avstrijskega konzula v Prizrenu, gospoda Prochaske je prišlo naposled nekoliko svetlobe. V pondeljek je ministrstvo za zunanje zadeve izdalo uradno poročilce, katero smo objavili v včerajšnji številki. Oficiozni komuniké pravi, da se je preiskava nekoliko zavlekla, ker je Prizren daleč in ker je bila na Balkanu vojna, vsled katere so tam nastale nenormalne razmere.

Ministrstvo za zunanje zadeve je res ministrstvo diplomacije. Njegovo opravičevanje zavlačenja je tako nedolžno, tako naivno, kakor da se razume samo po sebi. Z Dunaja je v Prizren seveda nekoliko dalje kakor z Ballplatza v redakcijo Fremdenblatta; in da je na Balkanu vojno stanje, je tako resnično dejstvo, da nihče ne dvomi o njem. Ali čudno je vendar, da je pot iz Prizrena do Dunaja tako dolga za resnico, dočim je čudovito kratka za laž, kakor da so moderna prometna sredstva samo razdražljivim izmišljotinam na razpolago, ne pa poročilom o resnici.

Odkod so prihajale vse one vesti o Prochaski, s katerimi se je cele tedne begala javnost, vesti, ob katerih je človeka oblivala kurja polt? Kaj se ni vse zgodilo Prochaski po teh romantično groznih vesteh! Da so ga Srbi zaprli in z njim ravnali kakor z jetnikom, je bila še najblažja trditev. In po železnici so ga vlačili s turškimi, na bojišču zajetimi vojaki; med njimi in avstrijskim konzulom niso delali nobene razlike. Ali čuli smo tudi, da so ga pretepali, celo da so ga ubili. Potem smo slišali, da so mu vzeli moško moč, le to ni bilo jasno, če je bil najprej mrtev pa potem uškopljen ali če je bilo narobe.

Kdo bi se čudil, da so vse te povesti silno razburjale javno mnenje in da se je tupatam res porajala želja po krvavem maščevanju? Avstrija se sicer rada prišteva najkulturnejšim državam, ali naša ljudska izobrazba je še vedno taka, da smatra nekoliko miljonov patriotov zgodovino za šundroman, da verjamejo najneslavnejšim romantičnim povestim in da je njihovim možganom vse bližje kakor kritično presojanje tega, kar se jim daje za berilo. Pet tednov so divje istorije o strašni usodi konzula Prochaske razgrevale duhove; to je dovolj časa, da dozore sadovi hujskanja in da doseže razburjenost vrhunec.

Grof Berchtold pravi zdaj v svoji objavi, da so vse govorice, ki so se raznašale o tragedijah gospoda Prochaske, brez vsake podlage. Naš zunanji minister za zunanje zadeve konstatira to z veseljem. Za njegovo srce je to lepo izpričevalo, če prihaja veselje res iz srca. In seveda se veselimo tudi mi, ne le v interesu gospoda Prochaske, temveč še bolj zaradi tega, ker se vsaj z njegovo afero ne more več kaliti mir. Ali naše veselje nikakor ni tako popolno, kakor morda Berchtoldovo. Zakaj ravno objava zunanjega ministrstva zbuja celo vrsto vprašanj, ki prav nujno zahtevajo odgovora.

Odkod so prihajale vesti o Prochaski? Kdo je n. pr. mogel vedeti, da je zveza med njim in med skupno vlado pretrgana? Tako znanje navadno ne leži na tleh pred vrati kakšnega uredništva, da ga reporter lahko kar pobere kakor star gumb. In če je bila pretrgana zveza med Prochasko in Berchtoldovimi ljudmi, tedaj ni verjetno, da je obstajala med Prochasko in kakšno dunajsko redakcijo. Prizrenski konzul gotovo ni nikomur na Dunaju telegrafiral: Nimam zveze z ministrstvom! Če pa hujskajoče časopisje ni imelo te vesti od Prochaske, tedaj si ni mogoče misliti nič drugega, kakor da jo je imelo z Ballplatza, kajti na posredovanje svetega duha se v tej zadevi tudi ne more misliti.

Toda vest o prekinjeni zvezi ni bila edina, ki je dotlej povsem neznani gospod Prochaska v njej nastopal kot junak senzacije, in vprašati bi bilo, odkod so potem prihajale in kako so se raznašale one govorice, o katerih nam zdaj grof Berchtold pravi da so bile brez vsake podlage? Ali opustimo to kočljivo vprašanje, ki je s prvim nedvomno v zvezi; vprašati pa moramo, kako je bilo mogoče, da se je javnost z vsemi onimi grozotami mogla begati celih pet tednov, ne da bi bil grof Berchtold dejal ne bev ne mev? Njegova izjava govori sicer o veliki oddaljenosti Prizrena in o nenormalnih razmerah na Balkanu. Toda če je v tem opravičilo za zavlačenje cele preiskave, nam vendar gospod grof ne more dopovedati, da je zvedel za življenje in zdravje gospoda Prochaske šele v pondeljek. Preiskava se je kajpada vodila tudi zaradi tistih napak, ki so jih srbske vojne oblasti baje storile in za katere pričakuje avstro-ogrska vlada zadoščenje. Ali na ta rezultat bi bili prav potrpežljivo čakali, če bi bilo treba, tudi dlje kakor do ponedeljka; saj nam oficiozni komunike še zdaj ni povedal, kakšne so bile pravzaprav tiste srbske napake, in zaradi te pomanjkljivosti se vendar nihče ne razburja. Edino važno in vznemirljivo vprašanje je bilo to, kaj je z zdravjem in življenjem konzula.

Oficioznega molčanja o tej zadevi pa ne opravičuje ne oddaljenost Prizrena, ne vojno stanje na Balkanu. To, da je Prochaska živ in zdrav, vedo pri zunanjem ministrstvu že davno, in ker se mora od takih imenitnih diplomatov pričakovati, da razumejo važnost takih zadev, je bila njihova dolžnost potolažiti javnost takoj, ko so zvedeli resnico.

Zakaj je torej grof Berchtold molčal? Zakaj ni povedal javnosti onih par kratkih besed, ki bi jo bile hipoma potolažile in ki bi bile obenem zajezile smrdljivo reko hujskanja?

Na to je treba odgovora, in gospod Berchtold se mora prisiliti, da ga poda. Kajti če molči, nastane neizogibno mnenje, da on in njegovi tovariši sami niso želeli pomirjenja, da so bili indiferentni napram beganiu javnosti, ko jim je bila resnica že znana, ter da so s svojimi napakami Avstriji več škodovali kakor srbske vojne oblasti v Prizrenu. Avstro-ogrska vlada zahteva zadoščenja od Srbije; avstrijsko ljudstvo pa bi ga moralo zahtevati od gospoda Berchtolda.

DR. VIKTOR ADLER:

Vojna nevarnost, tiskovna svoboda in parlament.*

Predvsem bi rad nekaj opomnil. Vsi imate pač občutek, da zborujemo danes v nenavadnih okolščinah. To opazite na obiskih visoke oblasti, ki jih že nismo več vajeni. Prosil bi vas, da pripomorete, da se to zborovanje izvrši dostojno in da ne izrekate svojih občutkov glasneje, kakor je potrebno. Poskušali bomo izreči to, kar občutite in tudi če ne boste pritrjevali z glasnimi medklici, bomo na jasnem, kaj mislite.

Sedaj pa k predmetu! Pred dnevi so prišli vaši delegatje od socialističnega kongresa v Bazileji. Vrnili so se od sestanka, ki mu ni enakega in ki je po svojem vtisu nepopisen. Ni mu enakega, ker je, čeprav pripravljen v teku malo dni, združil zaupnike socialističnega proletariata iz vse Evrope in ker je našel enotno izjavo za to, kar vsi čutijo in vsi hočejo.

V času, ko so vladajoči brez glave in vsi zmešani, so se v Bazileji zbrali zaupniki one množice, katere nihče ne vprašuje, ko je vojna, one množice, ki postane žrtev vojne. Prišli smo skupaj in kar je samoobsebi razumljivo, je nastalo:

Vzkrik protesta proti poskusu, da se nahujskajo ljudstva drugo proti drugemu in da se povzroči v Evropi prelivanje krvi, ki je nezaslišano, neizrečeno, celo misli nedosežno.

Tam doli na Balkanu je med razmerno majhnimi narodi razmerno majhna vojna. In navzlic temu jih je na stotisoče umrlo in poginilo in jih bo še poginilo. Na tiste pa, ki niso še padli, preži kolera, kolera — grozna ironija zgodovine — ki se je sedaj prikazala na čataldžinskih višinah kot mirovna sila. In naj se sedaj zgodi to, kamor misel ne seže, da se sedaj pri nas, v gosto naseljeni državi, prične vojna. Še danes ne verujem, da bo vojna. To ni zaupanje v modrosti vladarjev naše usode, ampak moji misli je nedosežno, da se prične vojna zaradi stvari, od katere nima ni eno ljudstvo v Avstriji niti najmanjše koristi. Verujem pa seveda, da so vojno nevarnost ljudje, ki ne nosijo odgovornosti, naši gospodje nasprotniki, vzeli za povod, da se, ker Srbov ne morejo pomlatiti, zadovoljujejo s tem, da hujskajo policijo proti socialni demokraciji. Radi bi zunaj razvneli velik

navdušenjaški hrup

z edinim namenom, da bi na nas socialne demokrate nagnali svojo navdušenjaško kanaljo. Oni nas hočejo ožigosati za izdajalce domovine, »patriotje«!

Če patrijotizem sploh kaj pomeni, potem pomeni ljubezen do ljudstva, in ne morda **tisti,** ki rožljajo lahkomiselno in frivolno s sabljo, katere ne bodo nikoli sukali (Klici: Fej »Reichspost«!). **Da, »Reichspost«, naravno, ti gospodje imajo korajžo, ampak s črnilom.** Toda naj gredo le med tiste, ki bodo pozvani, če bo mobilizacija. To niso morda strahopetci, to so ljudje, ki so vajeni boja z življenjem, to so ljudje, ki premorejo največjo srčnost in največjo vztrajnost, da preživijo sebe in družino, to so ljudje, ki so vajeni braniti svoje prepričanje, kateri so pripravljeni, **tvegati življenje, če gre za stvar ljudstva.** Delajo, kakor da bi mi cvilili za mir, češ, da smo strahopetci, **oni pa imajo korajžo, vas delavce poslati v ogenj.** Če hočejo ti gospodje na vsak način videti kri, naj si izpustijo kri, to bi le koristilo tem trebušastim gospodom. **Mi nočemo vojne.** Zato pa nismo ravnodušni za usodo naših ljudstev in niti ravnodušni za čast te dežele. Ampak razločujmo natančno. Pravijo, da so napadli konzula Prochasko. O tem se je dosti lagalo, Če je pa res, da so ga napadli, potem smo za to, da se Srbi pozovejo na odgovor. **Ampak zaradi žaljenja časti ni treba, da teče kri stotisočev.** In če se potegnejo za Prochasko, naj se potegnejo tudi za one avstrijske državljane, katere v Ameriki postreljajo kakor stekle pse, katere na Pruskem gonijo okolu, ne da bi naš zunanji urad le s prstom ganil. Ali seveda, to so le »podložniki«, med tem ko je konzul kos države. Vsak las na njegovi glavi pomenja čast države. Za proletarce ni vredno protestirati. Če gre, dobro, če ne gre, pa tudi dobro. Jako občutljivi smo v tej točki za čast naše dežele in neštetokrat smo izpregovorili o tem, ali naš glas je zadel na gluha ušesa.

O tem, kar se je izgodilo v Bazileji, se je mnogo lagalo, ker je bil seveda zelo neprijeten dokument, ki kaže vsemu svetu, da so si bili možje, ki so zborovali v Bazileji, vsi v svesti odgovornosti za svoje delovanje. Manifest mednarodnega kongresa so konfiscirali. (Viharni Fej-klici.) Sodrugi, zakaj: fej? Ako bi vsakokrat, ko nas konfiscirajo, kričali: fej, ne bi bilo konca. Kar pa je bolj hudo: parlament se je pridružil temu dejanju državnega pravdnika. To je žalostno. Čas pride, ko bodo navzlic temu naši sodrugi izvedeli, kaj pravi manifest. V celi Evropi: v Nemčiji, v Angliji, na Francoskem, v Italiji ni bil nikjer konfisciran. Ravno v Avstriji se je to zgodilo. Sodrugi, v teh razmerah nervoznosti in zmede so take pomote razložljive. Menim, da gospodje niso vedeli, kaj delajo. Mislim celo, da so se pustili tudi tu zlorabiti od naših nasprotnikov, ki čakajo na priložnost, da bi po nas tolkli. In to je za to gospodo zelo potrebno. Parlament ni skoraj ničesar napravil, nego samo brambno reformo in s to se ne morejo bahati v volilnih okrajih. In tako bi se radi spravili na nas, proklete socialne demokrate, in kriče: Hej, dajmo jih, te izdajalce domovine, z vsemi šikanami! Radi bi napravili patriotičen vihar, ampak vreme je preslabo. Ker taki patriotje, patriotje v nasprotju s tistimi, ki zares ljubijo ljudstvo, hodijo zdoma le ob lepem vremenu. In tako ne postane dosti iz njihovih manifestacij, nimajo niti uspeha, katerega naj bi vsaj imeli, namreč da bi se »na zgoraj« prikupili.

Ampak sodrugi, ne prikrivajmo si! **Nebrižnih in brezmiselnih je mnogo, ki marširajo po zvokih Radecki-marša,** kdorkoli naj ga začne in naj se igra kadarkoli. Omama je stvar, kateri nepoučena množica lahko podleže. Žal, da imamo še veliko primes nepoučenih in težko poučljivih življev. **Zato, sodrugi, vas pozivljam, da ohranite hladno kri, da se ne daste provocirati, ampak tudi ne potlačiti.** Naj psujejo naj izlivajo golide obrekovanj; saj se ne umaže nihče, nego ta gospoda sama, ki je že dosti umazana. Naj grozijo, mi se jih ne bojimo. Mi se jih nismo nikoli bali. Mi stojimo danes na tleh, na katerih stoji cvet človeštva; branimo bodočnost, pravico in upanje ljudstva.

Ponosni, proti neštetim nasprotnikom, proti neštetim brezmiselnim in zapeljanim, proti neštetim zlorabljenim, držimo zastavo človeštva, zastavo osvoboditve, zastavo one bodočnosti, ki pride **ko se poziv na ljudi naj strelja jo na soljudi, ne bo več imenoval patriotizem.** S tem ponosnim občutkom, sodrugi, pojdete v prihodnjih tednih na delo. Zasledujte natanko dogodke, ne dajte se dražiti ali oplašiti, ne dajte se zgrabiti od omame, kateri bi sledila strašna treznost. **Pokažite se kot zavedni socialni demokratje, pokažite, da ste vredni težke ure in težke naloge,** ki stoji pred Vami!

Prevel: R. T.

* Iz: »Arbeiterzeitung«, štev. 328.

Jugoslovanskim nihilistom v državnem zboru.

»Ako smo mi v delu socialisti, so slovenski nacionalisti v delu nihilisti.« (Sodrug Puecher na tržaški deželni konferenci.)

»Vlada mora vztrajati glede 17milionskega predloga na stališču, ki ga je zavzela že poleti, da si pridrži odločitev časa in obseg izboljšanj.« Iz besed železniškega ministra je očitno, da vlada ne misli prostovoljno izvršiti sklepov zbornice **(resolucij)** z dne 20. decembra 1911 in 2.

L. ŽENOVC:

Med nami.

(Dalje.)

»Grd si!« je dejal, »krut si! Edino vero mi trgaš iz srca — podlež. Nimaš duše, ne razumeš me. Da bi si odgriznil jezik!« In z zaničevanjem se je obrnil proč.

Nehote sem ga razžalil, ker sem ponižal njegovo, v jasno visočino postavljeno vero in ranil sem ga. Psovka — nimaš duše . . .! Baš jaz sem si srčno želel takega paradiža, kraja dobrote in lepote, ali moja realna duša ni znala misliti, kakor idealist Slovak. Uvidel sem, da sem kriv in skušal sem ga oveseliti. Zastonj! Niti poslušal me ni in molče se je lotil dela. Tisti dan je bil za naju izgubljen in nekako odleglo mi je, ko sva se zvečer ločila in sem sam koračil proti domu.

Pri večerji me je osramotil gospodar.

»Ali se dobro dá delati v nedeljo — kaj?« mi je zabrusil v lice. »O!« je dejal z zadoščenjem, »vedel sem, da delaš, a vem, da sem zavržen.«

Čutil sem se nedolžnega, toda zagovarjati se nisem hotel in sem se rajši umaknil na podstrešje.

S Slovakom sva se kmalu sprijaznila, jeza ga ni dolgo držala, in že drugi dan sva obrnila samokolnici narobe . . . Tako se je nadaljevalo — zgodaj v jutru, ko je še mlečna mesečina sevala črez krajino in se je vse zdelo, kakor zavito v prozoren, lesketajoč plašč, sva že stala v strugi in se tresla mraza. Pred nama se je zibala reka dalje in dalje in moj Slovak je stal tiho in gledal za valovi in vselej tedaj sem vedel, da so mu misli nekje daleč. Na obeh bregovih reke so stala dolga, osenčena in osvetljena tovarniška poslopja z visokimi dimniki, katerih črne sence so se črtale na stekleni površini reke. Vse nekako vzvišeno, nadnaravno. — V sredi pa midva, ubogi barabi . . . nevredni, brezpomembni bitji v svetu. — Ne sklanjaj glave . . . oj Slovak! Taki trenotki, slabi in obupni, so naju nahajali včasih in tedaj sva obstala, tiho in molče gledala drug drugega, dokler se ni prvi zdramil Slovak in dejal: »Bo že boljše — le verjemi . . .« in oba sva verovala globoko in trdno . . . In ko je vstajalo jutro, ko je sinil od vzhoda bledi svit. Luči naokrog so ugašale, sence v reki so polagoma bledele in ginile in iz valov se je jel dvigati bel, lahen dim. Voda je kipela mraza. Noč se je umikala dnevu, mraz toploti in prvi je pritisnil še enkrat. Zazeblo ej po udih, da so oledeneli prsti in so pokala ušesa . . . Pa je posijalo solnce. Voda tik naju je zašumela živahneje, nje površina je vztrepetala v krvavordečih solnčnih žarkih in se neprenehoma izpreminjala v krasnih bojah. Tedaj sva se zdela povišana nad druge, ošabno sva dvignila glave ter samozavestno korakala semintja po zmrzlem produ in prešinjena od neke čudne, notranje sreče, sva kričala drug na drugega, kakor bi stala vsak na drugem hribu. Nato sva navadno obrnil samokolnici narobe, se vsedla nanje in Slovak si je zapalil cigareto . . . Kaj delo, kaj mojster, toliko že delava, da pošteno zasluživa borno plačilce . . . Kaj ne, Slovak?

Nekaj povsem novega so bili za naju večeri v tovarni. Vsakikrat po večerji sva se morala vrniti v tovarno in tedaj sva s Slovakom opravljala delo, katero sta delala čez dan delavca, domačina. V pravem pomenu besede to ni bilo častno in po bratskem pravu bi morala resignirati. Ali kar je povsod, je tudi v proletarijatu. Človek žrtvuje čast, stori zločin in greši, da reši sam sebe. Tako je bilo z nama. Čutila sva se pač kriva in s povešenimi očmi sva molče poslušala ironični zasmeh in pikro zbadanje tovarišev. Kadar sva bila sama, sva se izkušala zagovarjati in sva valila krivdo na mojstra, toda iz vsega je odsevalo neko zlobno, skrito veselje, neka tiha sreča in vztrajala sva dalje. Delo je bilo sicer trudapolnejše kakor črez dan, dovažati materijal, mešati malto in streči zidarjem, ali tudi plačilce je bilo boljše. Kar sva delala po večerji, je plačeval mojster po petnajst krajcarjev na uro in ker sva delala včasih do desetih in še dalje v noč, so se nabirali precejšni denarčki.

Prijetne so bile tiste ure. V širnem miru narave je zvenela pesem strojev skozi tiho noč in zdelo se je, da se z ropotom tresejo tudi stene in odgovarjajo odmevu. Bleda mesečina je silila skozi pobita okna, skozi špranje in luknje in se mešala z električno svetlobo v skelečem, zelenkastem prelivanju. Delavci so dremali poleg strojev in peči, delali so počasi in malomarno in so se brezskrbno zavedali, da je noč in da so uradniki v pernicah. Nočni sluga je pač stopal sem in tja, a je marsikje obračal oči proč in šel dalje. Vse je bilo,kakor bi delalo in se zibalo v spanju.

Nekega večera — ob devetih je menda bilo — bi imeli ravnokar nehati. Pri delu je zmanjkalo materijala, sproti dovažati ga pa ni bilo mogoče. Ob kanalu ga je bilo še precejšen kup in do zjutraj ga je bilo vseeno treba spraviti na mesto, ker ob šestih se je že pričelo z delom.

»Zvozita ga tja,« je ukazal mojster, zavit v širok ruski plašč. »Do polnoči vaju plačam, pa končata prej ali pozneje, zvoziti ga morata.«

Sicer bi bila rada šla spat, ali denarji so imeli vendar večjo privlačno moč in lotila sva se dela. Kup ni bil zelo velik in takoj sva preračunala, da ga bo zmanjkalo morebiti že ob enajstih. Zapeljala sva parkrat.

»Hitiva!« je rekel Slovak, »prej končava, prej greva h kraju.«

Pritisnila sva s podvojeno močjo in kupu se je kmalu znalo. Spet sva rinila polni samokolnici po mostu čez kanal. Naenkrat je obstal Slovak sredi mostu, izpustil samokolnico iz rok in razsul v noč košat, bučen smeh. Potem se je okrenil s celim životom k meni in na obrazu mu je nalahno igral zvit smeh.

»Osla sva, trikrat butca oba skupaj. — Voziva in pehava se, da bi prej končala . . . kanala pa ne vidiva — da bi . . .« je rekel prepričevalno in nadaljeval zmagoslavno: »Zakaj je kanal tukaj . . . vprašam te? Zmečiva kup v kanal in v četrt uri sva prosta. Mojster itak ne zapazi. Toliko materijala je pa že pri rokah, da lahko zjutraj takoj prično. Ob devetih, ko pride mojster, bo že zopet vse v redu in ne zapazi teh par samokolnic.«

Malo drzen, pa jako hvaležen načrt je bil to, zapeljiv čez mero. Lotila sva se ga in kmalu na to je jela voda v globokem kanalu praskETati . . . nadrobno so padali posamezni kamenčki in peski v globočino . . . en hip, en varen pogled okrog — in plosknilo je . . . s praznimi samokolnicami sva stala ob kanalu in s strahom sva zrla po dvorišču. No, bilo je prazno in samot kakor pot v večnost in na celem prostoru se ena senca ni gibala. Brezskrbneje sva jela pati v vodo, z nekako nervozno naglico in je ginil, da je bilo veselje.

(Dalje.)

ulija 1912. Po izvršenem izdajstvu narodnih strank nad železničarji — ki so zavrgle Tomschikov predlog k § 2. proračuna za leto 1912. in sprejele resolucijo, katera ni za vlado obvezna je sicer skušal nemškoradikalni posl. Heine, v »Jugoslovanskem Železničarju« dne 5. avgusta železničarje potolažiti, češ julija meseca ni bilo mogoče dati železničarjem 17 milionov, ker ni bilo rednega proračuna, in dalje jih je skušal potolažiti z novimi davki, kateri se ne smejo naložiti bogatašem — je dejal dr. Rybař, — ker sicer zbeže iz Avstrije. V »Zarji« dne 27. avgusta smo izjavili, da zadostuje začasni proračun za izvedbo železničarskih zahtev in da ni gotovo, če pride to jesen do razprave o rednem proračunu. In res stojimo sedaj le pred začasnim proračunom. Zakrivili so to slovenski klerikalci s svojo obstrukcijo v proračunskem odseku. Treba je torej, da prisili poslanska zbornica vlado z zakonom v proračunu k izvedbi sklepov zbornice, da se olajša v času sedanje draginje, ki so jo zakrivile meščanske stranke s svojo zakonodajo v prid agrarcem, beda železničarjev in drugih uslužbencev in delavcev državnih podjetij. Saj imajo narodne in klerikalne stranke velikansko večino v parlamentu. 433 jih je proti 82 »rdečkarjem«. Meščanske stranke bodo sprejele § 2. proračuna, v katerem se nalagajo ljudstvu davčna bremena, v katerem je določeno tudi, da naj država izda od svojih dohodkov, ki znašajo 2916 milionov kron na leto, 8 in tričetrt miliona za ljudsko šolo, 101 milion za domobranstvo, 346 milionov za skupne zadeve (avstrijski militarizem in marinizem) in 506 milionov obresti kapitalistom za državne dolgove. Meščanske stranke so 13. decembra t. l. 56 tisoč vojaških novincev več dovolile nego lansko leto. Upamo da bodo sprejele Tomschikov predlog k § 2. proračuna in s tem prisilile vlado s pomočjo zakona, da da železničarjem tistih par miljonov.

Opozarjamo jugoslovanske poslance, »prijatelje« železničarjev, da naj ne obstruirajo delovanja v parlamentu in odsekih, ker bi s tem dali vladi povod, da spodi poslance domov, preden prisilijo vlado s pomočjo zakona da da železničarjem, kar jim gre. V tem slučaju bi železničarji po vsej pravici videli v gospodih obštrukcionistih najhujše hudodelce. Končno pa priporočamo jugoslovanski gospodi, naj bode navzoča pri glasovanjuv odseku k § 2. Julija meseca t. l. jih ni namreč manjkalo od 6 slovenskih liberalcev in istrskih Hrvatov nič manj nego pet, od 20 slovenskih klerikalcev nič manj nego 16, od 10 dalmatinskih poslancev nič manj nego 9, Od 37 Jugoslovanov nič manj nego 31 (ali 83 odstotkov.) Torej, gospodje:

dr. **Gregorin**, prof. **Mandič**, dr. **Laginja**, prof. **Spinčič**, dr. **Ravnihar**, dr. **Benkovič**, **Brenčič Demšar Grafenauer** dr. **Gregorčič**, prof. **Hladnik**, **Jaklič**, dr. **Jankovič**, prof. **Jarc**, dr. **Korošec**, **Pišek**, pl. **Pogačnik**, **Povše**, dr. **Verstovšek**, dr. **Žitnik**, dr. **Baljak**, prof. **Biankini**, dr. **Čingrija**, dr. **Ivčevič**, dr. **Smodlaka**, dr. **Tresič**, dr. **Vukotič**, prof. **Prodan**, prof. **Perič**, dr. **Lesardič**,

ki niste bili navzoči dne 2. julija t. l. pri glasovanju o predlogu Tomschika, storite vsaj ta pot svojo dolžnost kot zastopniki ljudstva, če ne, na svidenje pri prihodnjih volitvah! R. T.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Razžaljeni poštenjaki.** Dr. Triller je dosle vdano in zvesto hlapčeval klerikalni gospodi v deželnem dvorcu. Ko je bil pred meseci na Dunaju evharistični špektakel, je s svojim soglasjem celo pomagal, da je bila kranjska dežela na tem pobožnem kongresu zastopana. Zdaj se je klerikalne tlake naveličal in je v deželnem odboru v znak protesta proti klerikalnemu gospodarstvu odklonil svoje sodelovanje pri razpravljanju in sklepanju o deželnem proračunu. Vsled tega umestnega protesta se delajo deželni teroristi hudo razburjene in bi z razburjenjem radi utajili svojo sramotno-pristransko upravo javnih denarjev. Da smatrajo klerikalci deželno blagajno, v katero znaša svoj tribut vse kranjsko prebivalstvo, za klerikalno strankarsko kasso, iz katere se usipa na škodo in na troške ogromne večine v žepe izbranih klerikalnih pristašev zlat dežek, za to ni treba pogrevati nepoštenega ravnanja z neklerikalnimi gasilnimi društvi, niti ne uporabe vseučiliškega fonda za deficitno Zadružno zvezo, niti ne naprezanja nevarne deželne garancije za klerikalne zavode. Zadosti je, da pokažemo na nemarne grožnje klerikalne deželne klike. Ker je zastopnik mest in trgov v deželnem odboru protestiral proti krivični upravi javnih denarjev in ker je vladajoči kliki očital pristranost, groze teroristi v deželnem dvorcu, da bodo izstradali in izžejali mesta. Nobenega vodovoda, nobene ceste! Klerikalne pretnje z interdiktom niso seveda nič manj bedaste, kakor so nemarne in bodo kvečjemu to povzročile, da bo kranjsko prebivalstvo nekoliko prej pregnalo priskutne klerikalne objestnike iz deželnega dvorca. Za dr. Trillerja, kateremu hočejo klerikalni strahovalci pobrati vse deželne referate, je ta lekcija prav zdrava: bo saj prav temeljito spoznal evharistično nehvaležnost!

— **Božičnica.** V nedeljo dne 22. t. m. ob 4. popoldne priredi »Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem« v sokolski dvorani »Narodnega doma« svojo običajno božičnico, ki utegne prekositi vse dosedanje Spored obsega lepe godbene in pevske točke, tombolo, božično alegorijo z Medvedovo deklamacijo »Janče in Jerica« ter obdarovanje otrok. Vstopnina znaša za odrasle 50 vinarjev, otroci so pa prosti. Ker se priredi božičnica na korist sirot umrlih tiskarjev, se vaskovrstna darila hvaležno sprejemajo ter se na prireditev tem potom najvljudneje vabijo vsi znanci in prijatelji tiskarjev.

— **Zloben napad na kamniški vlak.** Na kamniški vlak, ki prihaja po šestih zvečer v Ljubljano, je bil včeraj pripravljen zloben napad. Med Črnučami in Trzinom, med kilometrom 9.3 9.4 so bile na železniški tir navaljene štiri velike, po 150 klogramov težke skale. Okolnosti, da vozi vlak na tem mestu, tik državne ceste še prav posebno počasi, je pripisati, da se ni zgodila hujša nereča; pač pa je bil precej poškodovan železniški stroj in nekaj voz. Vlak je dospel s četrturno zamudo v Ljubljano.

— **Hotel »Zlatorog« v Bohinju** je kupilo »Slovensko planinsko društvo« in sicer za 29.000 kron. Dosedanji lastnik hotela je bil g. Ravhekar.

— **S trebuhom za kruhom.** V pondeljek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 50 Hrvatov in 4 Slovenci, nazaj je prišlo pa 40 Hrvatov. V Heb je šlo 10, iz Nemčije je prišlo pa 77 Hrvatov. Iz Dunaja se je pripeljalo 37 Kočevarjev.

— **Nezgoda vsled neprevidnosti.** V pondeljek popolne je posestnica Marija Kepicova z enovprežnim vozom proti železniškemu prelazu na Dunajski cesti prav naglo privozila baš, ko je čuvaj prečnice zapiral. Kepicovo je opozoril, da naj počaka, ker se bliža stroj in ker so bile prečnice že do polovice zaprte in jih ni bilo mogoče obdržati. Kepicova pa ni hotela ubogati, marveč je šla z vozom dalje; prečnica jo je udarila po zobeh s tako močjo, da ji jih je izbila pet.

— **Aretacije.** Pankracij Margaret iz Dobrunj je bil v ponedeljek prijet, ker je bil na sumu, da je ukradel pri konjaču suknjo in konjsko odejo. Osumljenec je sicer tatvino prvotno tajil, ko se mu je pa dokazalo, so ga vtaknili v zapor. — Čevljarski pomočnik Karel Vesel iz Ribnice ima za mesto prepovedan povratek, a vendar se semtertja še rad povrne. Tako je prišel tudi v nedeljo, a ga je stražnik zasačil in aretiral. — V pondeljek okolo 8. zvečer so čuli vojaki, ki stražijo železniško progo, menda s Schifferjevega dvorišča ob Dovozni cesti, ki je tik proge, tri strele. Ko so prišli z dvorišča hlapci Jožef Počrvina iz Birčne vasi pri Novem mestu, Ivan Rus iz Podboršta pri Novem mestu in Jožef Malnar iz Mleščevega pri Litiji, jih je vojaška straža prijela in oddala policiji. Prva dva sta proti vojaku zakrivila prestopek razžalejnja straže, zadnjega so pa djali v zapor zaradi neopravičenega streljanja. Le ta prizna, da je streljal na dvorišču s samokresom. — Franc Milkovič, rojen 1893 v Muljavcu pri Karlovem, in Janko Gregorič, rojen istega leta v Prihovem, občina Ribnik pri Karlovcu, sta se v pondeljek hotela odpeljati v Ameriko in se odtegniti vojaški dolžnosti, kar se jima ni posrečilo, ker ju je na južnem kolodvoru službujoči nadstražnik Večerin ustavil in odvedel v zapor. Vse so oddali sodišču.

— **Tatvina.** V pondeljek je posestnik g. Jožef Bončar opazil, da mu je v Mestnem logu nekdo vlomil v šupo in pokradel 52 stotov sena, v vrednosti 369 K. Osumljenec je znan.

— **Vol ušel.** Ko je mesarski vajenec Ivan Barlič dne 15. decembra zvečer gnal štiri vole, so se mu pri prelazu na Marije Terezije cesti splašili in je eden neznano kam ušel. Kdor ga je ujel, naj ga proti nagradi pripelje g. Črnetu na Sv. Petra cesti št. 87.

— **Dotična oseba,** ki je našla v nedeljo dopoldne zlato ovratno verižico z obeskom in katere ime je znano, se pozivlja, da jo takoj odda na magistratu, ker bo sicer ovadena pristojni oblasti.

— **Izgubljeno in najdeno.** Dojilka Frančiška Böovingerjeva je izgubila bankovec za 100 K. — Policijski stražnik Valentin Gradišek je našel svilnat šal.

Opozarjamo na tvrdko Anton Kiffmann, tvorniške zaloge zlatnine in srebrnine v Mariboru št. 344, Ta tvrdka je specijelno samo za boljše ure, železniške službene ure, strogo solidna. Zahtevajte po dopisnici moj veliki cenovnik, ki ga Vam pošljem brezplačno.

Stajersko.

— **Zaradi dozdevnega vohunstva** so zaprli v Celju te dni Verdeva. Pri celjskem okrožnem sodišču imajo že več oseb zaprtih, ki jih sumničijo, da so vohunili za Srbijo. Celjska policija hoče postaviti najbrže rekord v vohunjenju za vohuni.

— **Obsojen praporščak.** Okrožno sodišče v Ljubnem je obsodilo železniškega asistenta Jožefa Kostrona v enomesečen strog zapor, ker je, ko se je vozil od glavnega raporta dne 6. novembra 1912 iz Gradca nazaj v Vordernberg, rekel: »Če bi morali marširati proti Srbiji, bi prvi strel oddal na avstrijskega častnika in marširal proti Dunaju« in pristavil: »Vsak Slovan je dolžan, prvega vojaka, ki bi na Srbe streljal, ustreliti«. Kostron se zagovarja, da ne ve, kaj je takrat govoril in da je, če je res tako govoril, hotel le dražiti kadeta Mojzesa Marmoreka, s katerim sta se skupaj vozila. Proti Kostronu je uvedeno tudi vojaško postopanje.

— **Hišno preiskavo** je ivršila oblast v Ptuju pri rodbini Toplak, ki je nabirala darove za balkanske ranjence.

— **Sumljiv zaboj.** V četrtek ponoči sta se vozila z nekega predavanja čez Zidan most gg. Kunej in Lešničar v Celje. Imela sta s seboj zaboj, v katerem je bil skioptikon. Na Zidanem mostu pa je zbudil ta zaboj sum, da so morda v njem bombe — in odprli so ga siloma.

Koroško.

— **Iz življenja vojaka-novinca.** Graški »Arbeiterwille« poroča: Novinec pri huzarskem eskadronu v Volšpergu je dobil od doma par kronic za priboljšek. To je izvedel njegov korporal in je zahteval od fanta denar. Ker mu novinec denarja ni hotel dati, ga je korporal na cesti napadel in ga začel sirovo pretepati. Mimoidoč civilist se je nato potegnil za novinca. Korporal je nato odpeljal svojo žrtev v hlev, kjer ga je tako pretepel, da je revež obležal in ne more v službo. Zadevo preiskuje vojaška oblast.

— **Nevaren dečko.** Kleparski učenec 14letni Pavel M. v Celovcu, je ukradel materi poštno nakaznico na 8 K in pobegnil. Ko je mati zapazila tatvino, je prosila svojega soseda, da je šel za sinom. Ko je ta fanta dohitel in ga hotel zgrabiti, je potegnil mladi malopridnik nož, in zabodel preganjalca in ga smrtno nevarno ravarno ranil. Končno je dečka aretirala policija.

— **Poskušen samomor vojaka.** V Celovcu se je ustrelil na straži topničar 9. topničarskega polka Ivan Schleussner, doma z Dunaja. Ustrelil se je v brado in krogla mu je razbila čeljusti in nos. Nato je hotel skočiti vojak v Glino. Toda došli tovariši so ga prijeli in odnesli v bolnišnico.

Goriško.

— **Nabrežina.** Politična organizacija v Nabrežini sklicuje v nedeljo 22. t. m. ob 3. pop. priTancetu **ženski shod** z dnevnim redom: žena in socialna demokracija. Poročala bo sodružica Antonija Gornikova. Sodružice! Udeležite se tega shoda v največjem številu!

— **Nabrežina.** Javna ljudska knjižnica uprizori v nedeljo 22. t. m. ob 4. pop. Ganglovo žaloigro »Sin«. Sodrugom priporočamo, da se udeleže predstave v velikem številu.

— **Nabrežina.** Shod kamnarske skupine, ki se je vršil v četrtek, 12. decembra, je bil dobro obiskan. Dnevni red je bil: 1. Blagajniško poročilo. 2. Narodnostni boj v Avstriji. 3. Raznoterosti. Predsednik organizacije, sodrug Colja, je otvoril shod. Blagajniško poročilo je podal sodrug Ivančan namesto blagajničarja, ki ni bil navzoč. Pregledovalec, sodrug Gruden Ivan, je izjavil, da je bilo blagajniško poslovanje, ki ga je do svoje bolezni večkrat pregledal vedno v redu. Sodrug Ivančan je nato pozival na živahno delo. Blagajniško poročilo so vzeli navzoči brez debate na znanje. Sodrug Ivančan je govoril o narodnostnem boju v Avstriji, ki traja v Avstriji že nad šestdeset let in ki ga vlada noče rešiti in ga tudi ni zmožna rešiti. Ko so prišli prvi socialno demokratični poslanci v stari parlament, so se borili predvsem proti nesposobni Badenijevi vladi in za rešitev narodnostnega vprašanja na Avstrijskem. Vsako aostrijsko ministrstvo zavlačuje rešitev narodnostnega vprašanja, ker se boji resnega dela. Referat sodruga Ivančana je trajal poldrugo uro in ko je končal, je sledilo splošno odobravanje navzočih sodrugov. Pri tretji točki dnevnega reda se je razvila obširna debata. Nekaterim nepoučenim sodrugom, ki so se potegovali za uvedbo nočnega dela, moramo povedati, da je njih stremljenje delavskemu gibanju škodljivo. **Hranite svojo moč in** delajte le toliko ur na dan, kolikor zahteva pogodba. Ne dajte se zapeljati po lepih podjetnikovih obljubah. Delavski boj je vendar boj proti izkoriščanju delavskih moči. Vaša moč, vaši zdravi udje so vaše edino premoženje. Sodrugi, pomnite, da so besede kapitalističnih podjetnikov hinavske in delajte vedno tako, kakor vam svetuje organizacija. Le tedaj bomo zmagali!

— **Iz Dol. Vrtojbe** nam pišejo: Našo čitalnico upravljajo gospodje, ki sovražijo delavsko časopisje. Do oktobra tekočega leta je bila »Čitalnica« naročena tudi na »Zarjo«. Ker od tedaj »Zarje« ni bilo več v čitalnico, je več sodrugov interpeliralo merodajne osebe po vzroku. Namesto točnega odgovora so dobili sodrugi neresnično opravičevanje, vsled česar je delavstvo odstopilo od čitalnice. Nato je odbor povabil dva naša sodruga na odborovo sejo dne 8. decembra; eden se je odzval in je tam gospodom v brk povedal, da se delavstvo ne da žaliti in da se za tako hinavsko »nepristranost« lepo zahvaljuje. Gospodje so z izključitvijo »Zarje« iz čitalnice pokazali, da nečejo delavcev v društvu in delavstvo nima povoda, da bi se vsiljevalo v oholo to družbo.

Trst.

— **Tržaška tiskovna cenzura** se hudo boji, da bi zaostala v srednjeveškem naziranju za ljubljansko. Italijansko časopisje, ki je podvrženo bolj pametnim italijanskim cenzorjem, sicer še ne občuti tega. Drugače je s slovenskim. Stvar je naravna. Slovenci morajo biti povsod bolj papeški kakor papež sam. V poslednjih tednih pa se je slovenski cenzor spravil na naše strokovne liste. »Stavbinski delavec«, »International« in »Železničar« so izkusili rdeči svinčnik gospoda s srednjeveškimi možgani. Kaj smo že v Rusiji?

— **Glede na volitve v zavarovalnico zoper nezgode** se rentačijo tržaške Naše Domače Ovce, da je strah božji. Iz oklica, ki ga je izdal na podjetnike kranjski skupni klerikalni volilni odbor, je razvidno, da imajo pri vsem delavci ravno toliko opraviti kolikor muha v kaši. Pa se naše ovce vendar delajo, kakor da so oni voditelji volilnega gibanja. In ti smešni palčki, ki »delujejo« za blagor delavstva pod grozečo šibo svoj čas zasramovane žlindre, imajo še smradljiv pogum obrekovati in blatiti poštene ljudi, ki nočejo postati sluge raznih narodnih voditeljev in ljudskih izkoriščevalcev. Pa še bi vprašali n. pr. Kaj je storil za delavce narodni voditelj dr. Pretner, ki je menda od vlade

---

MAKSIM GORKIJ:

Jemeljan Piljaj.

(Dalje.)

Zagnal je košček lesa, ki mu je prišel med noge, v morje, vzdihnil in dejal:

»Ko bi bilo kaj tobaka...«

Desno od naju v stepi sem zapazil dva pastirja pri ovcah, ki sta ležala in gledala proti nama.

»Dober dan, gospodje!« je zaklical Jemeljan, »ali imata tobaka?«

Eden od pastirjev se je okrenil z glavo proti tovarišu, izpljunil prezvečeno bilko in dejal leno:

»Tobak hočeta, ej, Mihajl?«

Mihajl se je ozrl v nebo, kakor da bi hotel od tam gori dobiti dovoljenje za pogovor z nama. Potem se je obrnil proti nama:

»Dober dan,« je dejal, »kam gresta?«

»V Očakovo, v solnino.«

»Aha! Ali so vaju pozvali?«

Molčala sva in se iztegnila poleg njiju na zemljo.

»O, no, Nikolaj, poberi mošnjo, da jo vrane ne ukljujejo.«

Nikolaj se je pretkano zasmejal in pobral mošnjo.

Jemeljan je škripal z zobmi.

»Torej tobak bi rada?«

»Dolgo že nisva kadila«, sem odgovoril; prejem me je osupnil, nisem se mogel odločiti, da bi govoril odkritosrčno.

»Kako to? Kadita vendar!«

»Hudič! Molči! Daj, če hočeš dati, ali ne prečuj se! Izrodek! Ob potepanju po stepi si izgubil srce. Spravil se bom nad te in niti črhnil ne boš več!« se je drl Jemeljan in hudo gledal.

Pastirja sta poskočila in se zdrznila, stisnila sta dolge palice in se postavila drug poleg drugega.

»Oho, bratca, tako prosita!... Dobro, pridita!«

Vražja pastirja sta se hotela pretepati, o tem nisem prav nič dvomil. A tudi Jemeljan je bil pripravljen, ker stiskal je pesti in oči so mu gorele v besnem srdu. Jaz pa nikem imel ne veselja, ne moči, da bi se udeležil bitke in skušal sem pomiriti stranki.

»Stojte, bratje! Tovariš se je razburil — to ni tako hudo. Vesta kaj, dajta nama tobak, če vama ni žal zanj in potem odideva.«

Mihajl je pogledal Nikolaja, Nikolaj — Mihajla, in oba sta se muzala.

»Tako bi morala precej govoriti!«

Mihajl je nato segel v žep, privlekel obširno mošnjo tobaka in mi ga podal.

»No, vzemi!«

Nikolaj je segel po malhi in mi dal velik hleb kruha in dober kos slanine, potresene s soljo. Vzel sem. Mihajl se je muzal in mi natresel še tobaka. Nikolaj je godrnjal: »Zdravstvujta!« Zahvalil sem se.

Jemeljanov obraz je bil mračen, počasi je sedel na tla in sikal precej glasno: »Vražje svinje!«

Pastirja sta odšla počasno, s težkimi koraki, v stepo. Večkrat sta se ozrla na naju. Sedla sva na tla, ne da bi se še kaj zmenila za pastirja, in pričela sva jesti okusen, na pol bel kruh s slanino. Jemeljan je glasno cmokal, godrnjal in se vestno ogibal mojih pogledov.

Zmračilo se je. Daleč od morja sem se je dvigala tema in se razgrinjala čezenj, ter pokrila rahlo razburkano morje s tenko, vijoličasto tenčico. In iz dna morja se je vzdigovala vrsta rumeno lilastih oblakov, obrobljenih z rdečkastim zlatom; zgostili so temo še bolj in odpluli v stepo. In tam v stepi, daleč, daleč ob njenem robu, se je razprostirala velikanska, škrlatnordeča pahljača iz žarkov zahajajočega solnca in nebo je bilo od njih tako milo in nežno. Venomer so udarjali valovi ob breg, morje je bilo — tukaj rožnato, tam temnomodro — čudovito lepo in mogočno.

»Sedaj kadiva! Pojdita rakom žvižgat, vraga!« in Jemeljan, ki je zdaj popolnoma obračunal s pastirjema, je pomirjen sopel. »Ali greva dalje, ali prenočiva tukaj?«

Bil sem prelen, da bi šel dalje.

»Prenočiva tukaj« sem odločil.

»Pa prenočiva« stegnil se je po zemlji in opazoval nebo.

Molk je zavladal — Jemeljan je kadil in pljuval; jaz sem gledal okolo sebe in tiho vžival čudovito večerno sliko. Skozi stepo je donelo enakomerno pljuskanje valov ob breg.

»Vendar je prijetno, reči kar hočeš, človeka, ki ima denar, vsekati po buči; zlasti, če znaš stvar urediti...« je dejal Jemeljan popolnoma nepričakovano.

»Ne blebeči«, sem odgovoril razjarjen.

»Kaj blebečem?! Kako to? To se zgodi, le veruj mi! Sedeminštirideset let sem star in že dvajset let si belim glavo s to operacijo. Kakšno življenje imam? Pasje! Nobene koče in želodec vedno prazen — hujše od psa. Kaj sem človek? Ne, brat, nisem človek, temveč slabejši od črva in divje zveri! Kdo me razume? Nihče? In če vem, da ljudje lehko dobro žive, zakaj bi jaz ne živel? Ne? Pojdite se solit, vi vragi!«

Hipoma se je obrnil z obrazom proti meni in dejal naglo:

»Veš ti, nekoč bi bil kmalu... ali malenkost je prišla vmes... proklet naj bom, noreo sem bil, usmiljenje sem imel. Ali naj ti pripovedujem?«

Hitro sem mu pritrdil in Jemeljan je pričel, puhnivši parkrat dim pred se:

»Bilo je v Poltavi, brat... pred nekako osmimi leti. Bil sem pomočnik pri trgovcu z lesom. Eno leto je bilo vse dobro, potem sem pričel piti in zapil okolo šeststo rubljev, gospodarjev denar. Prišel sem pred sodišče, vtaknili so me med tolpo jetnikov in vse drugo — po izvidu. Ko sem odsedel svoj čas, so me izpustili. Kam sedaj? V mestu so vse vedeli; da bi se preselil v drugo mesto, za to nisem imel sredstev. Šel sem h gostilničarju, ki je bil znan prikrivalec in ki je pomagal pri različnih tatvinah. Bil je dober dečko, čudno pošten in bistra glava. Velik prijatelj knjig je bil, mnogo je bral in bil zelo izkušen. Šel sem torej k njemu: »No«, sem dejal, »Pavel Petrov, pomagaj mi!« — »No«, je odgovoril, »to že lehko storim! Človek naj pomaga človeku, če sta enakih barv. Živi, pij, jej in dobro opazuj!« Tale Pavel Petrov je bil modra glava, bratec! Močno sem ga spoštoval in on me je zelo ljubil. Čez dan je sedel za mizo in bral glasno iz knjige o francoskih roparjih... vse njegove knjige so pripovedovale o roparjih, in jaz sem poslušal... ej, to so bili čudoviti fantje in učinjali so čudovita dejanja — in vselej so se temeljito opekli. Takoj je šlo za življenje iali smrt — ali ob koncu knjige — so tičke ujeli! sodišče! in vsega je bilo konec! —

Mesec za mescem sem bil pri Pavlu Petrovu, poslušal sem njegovo branje, raznovrstne pogovore sva imela, videl sem mračne fante, ki so prinašali svetle stvari: ure, zapestnice in videl sem, da v vseh njihovih operacijah ni bilo

imenovan v vodstvo zavarovalnice? In ako bi vprašali: Kaj je storil za delavce narodni delavski zastopnik Vitasović? O tem junaku bi dejali to: Nekemu našemu sodrugu, ki ga je naprosil pomoči, je odgovoril, da mu ne nese toliko, da bi hodil zastopati delavce v Trst k zavarovalnici. To je lep zgled narodne delavske nesolidarnosti. Za svoje koristi jim gre in vprašanje narodnjaških komedij bi radi vrinili v zavod, ki ima nalogo varovati delavske interese. Delavci, zapomnite si to.

— **Seja strokovne komisije** tržaške bo v sredo 18. t. m. Nihče naj ne manjka.

— **Ženski shod v Sv. Križu.** V nedeljo popoldne se je vršil v veliki Mayarjevi dvorani v Sv. Križu ženski shod, ki ga je sklical tržaški odsek ženske organizacije. Obisk je bil naravnost impozanten. Poleg ogromnega števila žena se je udeležilo tudi mnogo delavcev, ki so tako napolnili veliko dvorano do zadnjega kotička. Shod je otvoril, po nalogi ženske organizacije, sodrug Regent. Obširno je poročala sodružica **Gornikova,** ki je žela med in po govoru obilo aplavzov. Saj je bilo prvič, da je nastopila na slovenskem socialističnem shodu v Trstu ženska, sodružica kot poročevalka. Za sodružico Gornikovo je govoril še sodrug Regent in zaključil lepi shod z vzklikom »živela socialna demokracija!« Kakor vsi naši shodi, tako bo obrodil obilo sadov tudi ta naš prvi ženski shod. Poleg moških bo naraslo tudi število ženskih članic v naših organizacijah. Iz Križa vun naj pa naše mlade sobojevnice širijo agitacijo za socializem in socialno demokracijo.

— **Kam pojdemo na Silvestrov večer?** Letos priredi pevski odsek društva »Ljudski oder« vrpič svoj Silvestrov večer v dvorani Tersicore, ulica Chiozza št. 7, I. nadstr. Na sporedu so igre, petje, šaljiva pošta, srečolov in ples, ki bo trajal do 4. zjutraj. Ker je ta prireditev v zvezi z velikimi stroški, vabimo že danes vse sodruge in prijatelje, da se je gotovo udeleže ter da pripeljejo s seboj svoje znance in znanke. Veselica bo nudila vsem dovolj užitka v vsakem pogledu. Natančen spored veselice se objavi pravočasno. Vstopnina znaša v predprodaji 80 v, na dan veselice pri blagajni pa 1 K. Vstopnice so že sedaj v predprodaji pri naših zaupnikih in pri sodrugu Vaupotiču v Delavskem domu.

Vestnik organizacij.

Seja osrednjega odbora „Vzajemnosti“ v Ljubljani bo v sredo 18. t. m. točno ob 8 zvečer. Ker je dnevni red jako obširen, se prosi za točnost in polnoštevilno udeležbo

Podružnice „Vzajemnosti“ in druge organizacije, ki hočejo kolportirati „Družinski koledar“, naj ga brž naroče, da ga dobijo pravočasno. Koledar je zelo obsežen in ima mnogo poučne in zabavne vsebine. Naroča se pri „Vzajemnosti“ v Ljubljani.

Krakovsko-trnovska „Vzajemnost“ ima v četrtek 19. t. m, ob 8. zvečer odborovo sejo v stanovanju Fr. Krašovica. Prosi se polnoštevilne udeležbe.

Žepni koledar za 1913

je ravnokar izšel.

Naroča se pri zaupnikih in pri upravi „Zarja“ v Ljubljani. - Cena 1 K, po pošti 10 vin. več.

Umetnost in književnost.

— **Slovensko gledališče.** Sinoči smo videli v našem gledališču Shakespearjevo veseloigro **»Komedijo zmešnjav«**, ki jo nam je krasno prevedel O. Župančič. — V tej kapricijozni veseli in fantastični igri poje avonski labud nad vse pisano in šaljivo dovtipno tragikomedijo, povzeto iz napol resničnih, pol mitičnih časov trgovske slave v Efezu in Sirakuzah. Dvojčka, sina trgovčeva, tvorita središče tej živahni in zapleteni veseloigri, ki jo je izmislil Shakespearjev duh in v kateri je dal duška svoji prebogati fantaziji, polni divnih kombinacij in groteskno-smešnih scen. Trgovčevema dvojčkoma stojita na strani dvojčka sužnjeva, ki izpopolnjujeta grotesko in dajeta igri še živahnejšo barvo in zanimivejše lice, ki se sveti v vseh mogočih nijansah cvetoče in bujne fantazije kakor jo je zmogel edini Shakerspear. Igra je divota, čar nedosežnega duha. — Igralo se je našim razmeram primerno. Nekatere vloge so se preveč karikirale, drugje so bili igralci nejasni vsled prehitre izgovorjave, ali je trpel tempo vsled nememoriranja. Pohvalno omenim g. Bohuslava, go. Danilovo, Šetrilovo, g. Bukšeka, Skrbinška in tudi drugi niso bili brez dobrih mest. — Gledališče je bilo še precej obiskano, in publika v splošnem zadovoljiva. —r.

niti za vinar razuma. Če so kaj ukradli, in Pavel Petrov je dal za to polovico vrednosti — takoj, hej! prinašaj — pojedine, pijančevanje, hrup — a nič ni ostalo! Ničvredno početje, brat. Kmalu so dobili enega, kmalu drugega...

Iz kakšnih važnih vzrokov? Dolžili so jih vloma, pri katerem je bilo za sto rubljev pokradenega! — Sto rubljev! Kaj je človeško življenje vredno sto rubljev? Neumneži!... Pa sem dejal Pavlu Petrovu: »To je vse preneumno, Pavel Petrov, in ni vredno, da človek stegne roko.« — »Hm, kaj naj ti rečem?« je odgovoril. »Pišče pobere eno zrno, ali pravzaprav res ni pri vsej stvari nobenega samospoštovanja; to je ravno! Kaj bo človek, ki pozna svojo vrednost, omadeževal svoje roke s tem, da ukrade par grošov? Nikdar! Ali bi se na primer, jaz, človek, čigar razum je obšla evropska omika, prodal za sto rubljev?« je dejal in mi pričel razlagati na zgledih, kako ravna človek, ki je samozavesten. Dolgo sva govorila na ta način. Vi ste izkušen mož, svetujte mi, to se pravi, kako in kaj?« »Hm«, je dejal, »to lehko storim! Ali bi ne napravil kupčije na lasten račun in lastno nevarnost brez pomoči? Na primer tako.. prvega se bo vračil Obojmov iz svojega skladišča čez Vorsklo; vedno ima čedno vsoto denarja pri sebi, kakor sam veš in njegov pomočnik mu tukaj izroči še tedenski izkupiček, vsak dan pa proda za tristo rubljev in več. Kaj praviš?« Premišljeval sem. Obojmov je bil oni trgovec, pri katerem sem bil pomočnik. Stvar je bila na dve plati dobra: prvič, da sem se lahko maščeval nad njegovim ravnanjem nasproti meni in drugič bi dobil masten grižljaj. »To morem premisliti«, sem dejal. »Brez tega seveda ni nič,« je odgovoril Pavel Petrov. (Konec.)

Zadnje vesti.

OBSTRUKCIJA V POSLANSKI ZBORNICI.

Češkoradikalni kravali zaradi izžrebanja govornikov iz govorniške liste. — Freslova noč.

Dunaj, 17. decembra. Češki radikalci so uresničili svoje grožnje in začeli z obstrukcijo v zbornici. Pravijo, da obstruirajo zoper zakon o vojni tlaki in o vojnih dajatvah. V resnici rešujejo vlado vseh skrbi in vseh neprijetnosti in ji dajejo zaželjeno priliko, da vsak hip lehko zaključi delovanje parlamenta in izda s pomočjo § 14. zakon čisto po svoji volji in svojih željah. Kajpakda vladne stranke, predvsem nemški nacionalci z nepotrebnimi provokacijami indirektno podpirajo obstrukcioniste.

»Goljufije« pri žrebanju govornikov.

Takoj na začetku današnje seje je nastal med češkimi radikalci velikanski hrup zavoljo izžrebanja govornikov iz govorniške liste, pri katerem so dobili le enega govornika na osmem mestu. Nemški nacionalec Hummer je vrgel v kolo za izžrebanje poleg svojega po naročilu tudi ime svojega tovariša Nageleja. To so češki radikalci opazili in jih je spravilo po koncu. Razvila se je velika formalna razprava, v katero so poslali celo serijo svojih govornikov. Vsi po vrsti so protestirali proti goljufijam pri sestavi govorniške liste in pri žrebanju govornikov. Zadnji je predlagal konec seje, kar je zbornica z 244 proti 20 glasovi odklonila.

Razprava o vojaški predlogi.

Razpravo o vojaški predlogi je otvoril poročevalec dr. **Stölzel.** V imenu manjšine je poročal sodrug **Liebermann,** ki je ostro polemiziral z obstrukcionisti, kateri napeljujejo le vodo na vladni mlin in omogočajo nesposobni vladi, da se še nadalje obdrži v sedlu. Tudi dr. **Renner** si je privoščil obstrukcioniste, ki s svojo nezmiselno obstrukcijo le onemogočajo, da se pedloga o vojni tlaki in o vojnih dajatvah popravi in izboljša. Za **Großom, Körnerjem, dr. Steinhausom,** domobranskim ministrom **Georgijem in Vrstovškom** je prišel na vrsto češki radikalec **Fresl,** ki mu Gostinčarjeva slava očitno ne da spati in ki se je v svojem klubu zavezal, da bo govoril 24 ur nepretrgoma. Svojo obljubo je potrdil z visoko stavo, ki jo bo plačal, če do pičice ne izpolni svoje obljube.

Dunaj, 18. decembra. Ura je 1. popolnoči in gospod Fresl govori. Seveda je njegov govor pravzaprav razgovor s peščico pristašev, ki ga obdaja in ki mu od časa do časa priskoči na pomoč s hrupom, da »govornik« lehko za nekaj časa prekine svoj govor in se oddahne. Prav točno se gospod Fresl predmeta ne drži in doslej je pravzaprav več govoril o igri s kočevarskimi krošnjarji: tri pod sto in pet pod dvesto nego o določbah vojaške predloge.

Dunaj, 18. decembra. Vladne stranke tabore in dremljejo zunaj razpravne dvorane. Ob polnoči je bila menjava šihta in jih je polovica odšla domov. Ostali so pripravljeni. Vladne stranke so odločene, da se seja ne konča, dokler se Fresl ne izgovori.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 17. decembra. Gosposka zbornica je danes rešila od poslanske zbornice sklenjene postave o rekrutnem kontingentu, o rodbinskih podporah v slučaju mobilizacije, o naboru konj, o razširjenju bolniškega in nezgodnega zavarovanja na ribiške in brodarske delavce, končno zakon o uvedbi razredne loterije.

ATENTAT NA MOST.

Dunaj, 18. decembra. Ogrska korespondenca pravi, da je skušal neki preoblečeni srbski častnik pognati železniški most pri Gombasu v zrak. Ko so ga prijeli, so pri njem baje našli razna razstreljiva.

PROTESTI SRBIJE.

Belgrad, 17. decembra. Srbska vlada je po svojem zastopniku na Dunaju protestirala v ministrstvu zunanjih zadev zoper sistematično oviranje blagovnega in osebnega prometa s Srbijo od strani ogrskih oblasti na meji. Srbija izjavlja, da ne prevzame nikake odgovornosti za posledice, ki bi nastale vsled šikanoznega postopanja avstrijskih oblasti in zaradi ukrepov avstrijskega vojaškega poveljništva na meji.

MIROVNA KONFERENCA.

Prvi sestanek turških in bolgarskih pooblaščencev.

London, 17. decembra. Osrednja agencija »News« poroča, da so danes bolgarski in turški pooblaščenci imeli dolgo sejo v nekem hotelu, kjer prebivajo nekateri delegatje. Agencija ne pove imena tega hotela. **Trdi pa, da je bil Odrin predmet razpravam. Vprašanje Odrina bo zelo težavno rešiti in se bo o njem razpravljalo že na prvih sejah mirovnih pogajanj.** Delegatje so sklenili, da bodo izdali po vsaki seji uradni komunike časopisju. Komunike bo moral sestaviti pooblaščenec, ki bo predsedoval seji.

Grki in mirovna pogajanja.

Milan, 18. decembra. »Corriere della Serra« poroča iz Londona: Od uplivne turške osebe sem izvedel, da nameravajo spraviti na jutrijšnji seji turški pooblaščenci vprašanje o udeležbi grških delegatov pri mirovnih pogajanjih na dnevni red. Jutri bodo predložena in verificirana pooblastila delegatov. To priliko bodo uporabili Turki in izjavili, da niso pooblaščeni pogajati se z Grki. Kljub temu prevladuje mnenje, da se bo zadeva rešila tudi v slučaju, da grška ne bo hotela podpisati premirja. Glede na čas, ob katerem bi bilo mogoče skleniti mir, so mnenja različna. Pogajanja bodo trajala bržkone več tednov.

Velesile in Odrin.

Pariz, 18. decembra. »Petit Parisien« trdi, da so velesile edine v tem, da bodo priporočale Turčiji, naj bo bolj spravljiva in naj opusti zahtevo glede na Odrin.

Skepticizem v Sofiji.

Sofija, 17. decembra. V tukajšnjih političnih in diplomatičnih krogih vlada zaradi mirovnih pogajanj mrzel skepticizem. Vsi so pripravljeni mirno sprejeti vest, da se bo vojna nadaljevala. Iz ust uplivne osebe sem slišal tele besede: V slučaju, da bodo Turški delegatje provocirali balkanske pooblaščence, bomo vojno nadaljevali in diktirali mir v Carigradu.

Privatni sestanek pooblaščencev.

London, 18. decembra. Na privatnem sestanku, ki so ga imeli pooblaščenci po prvi seji v palači Sv. Jakoba, so razpravljali o zadevah med Grki in Turki. Razna znamenja kažejo, da je bilo to vprašanje že ugodno rešeno. Na tem sestanku se pa ni razpravljalo o mirovnih pogajanjih in pooblastila niso bila še izmenjena. Druge vesti pa zopet trde, da ni prav, ako se sklepa iz navzočnosti grških delegatov na včerajšnjem izključno formalnem sestanku pooblaščencev, da je bila zadeva grških pooblaščencev že rešena. Težko se sme verjeti, da bodo dovolili Turki prisostvovati grškim delegatom na sejah mirovnih pogajanj, dokler ne podpiše Grška premirja. Trdi se tudi, da so dobili turški delegatje nalogo, naj ne sklenejo miru, ako Grška ne podpiše premirja.

Mirovna pogajanja preložena do četrtka.

London, 18. decembra. **Oficialno poročajo, da so mirovna pogajanja odgodili do četrtka zaradi tega, da bodo turški pooblaščenci lehko stopili v zvezo s svojo vlado, ker jim njihove instrukcije dovoljujejo pogajanja le z onimi tremi balkanskimi državami, ki so podpisale premirje.**

ALBANSKO VPRAŠANJE NA KONFERENCI POSLANIKOV.

Berlin, 17. decembra. Avstro-Ogrska in Nemčija ne nasprotujeja temu da bi se na konferenci razpravljalo o zahtevi Srbije do pristanišča na Jadranskem morju. Konferenca bo imela nalogo, določiti mejo avtonomne Albanije.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 17. decembra. Danes ob štirih popoldne so se sešli poslaniki na konferenco. Včeraj so bili poslaniki pri državnemu tajniku Greyju, kjer so se zedinili o splošnem temelju bodočih obravnav. Obravnave bodo tajne. Prva seja je trajala do sedmih zvečer. Seje se ne bodo vršile vsak dan, temveč po potrebi.

EDINOST BALKANSKE ZVEZE.

Sofija, 18. dcembra. »Mir«, glasilo bolgarske vlade, trdi, da ni v zvezi balkanskih držav nobenega nesporazumljenja. Prva posledica londonskih pogajanj bo nadaljni obstanek balkanske federacije.

POMORSKA BITKA PRED DARDANELAMI.

Carigrad, 17. decembra. Včeraj zjutraj se je pričela pred Dardanelami bitka med turškim in grškim vojnim brodovjem.

GRŠKI USPEH.

Atene, 17. decembra. Atenska agencija naznanja: Pasažirji ruskega parnika »Jeruzalem«, ki je odplul iz Dardanel kmalu po pomorski bitki, poročajo, da je dobil guverner otoka Tenedos naznanilo, da sta bili pri včerajšnji bitki dve turški bojni ladji močno poškodovani. Grško brodovje je ostalo nedotaknjeno.

TURŠKI USPEHI.

Carigrad, 17. decembra. Snoči je izšlo mnogo tukajšnjih dnevnikov v posebni izdaji, v katerih so se opisovali dogodki iz bitke med grškim in turškim brodovjem. Bitka je trajala dve uri. Vršila se je v bližini otokov Gadros in Tenedos. Grško brodovje da je bilo popolnoma premagano. Grška križarka »Averov« je bila zadeta od treh granat in se je morala umakniti nadaljnemu boju. Te vesti, ki so zbudile pri tukajšnjem prebivalstvu mnogo navdušenja, pa niso bile še uradno potrjene.

Carigrad, 17. decembra. Včeraj je izdala porta sledeče poročilo poveljnika turškega brodovja. »Danes zjutraj ob pol 9. je zapustilo turško vojno brodovje Dardanele in zvabilo grško na bitko. Eskadri sta bili oddaljeni ena od druge 3200 do 7500 metrov. Naši častniki in vojaki so se obnašali vzorno. Grška križarka »Averov« je bila zadeta od treh naših granat in so nekateri njeni topovi kmalu ponehali streljati. Druge sovražne ladje so pa odplule na široko morje, ko so bile oddale nekoliko nedolžnih strelov. Bitka se je nadaljevala s križarko »Averov«, ki se je pa kmalu tudi oddaljila in odplula v direkciji proti Priren. Naše brodovje ni bilo — hvala bogu — nič poškvarjeno.«

GRKI NA KIJOSU.

Carigrad, 17. decembra. »Alemdar« poroča, da so Grki izkcali danes na Kijosu mnogo moštva in več topov. Tja sta dospeli tudi dve grški topničarki. Grška križarka »Makedonija« je priplula skupno z enim razdiralcem v pristanišče Česme in povabila kaimakana in orožništvo, naj se ukrcajo na ladjo. Ti se niso odzvali pozivu in sta nato ladji odpluli, ne da bi bili započeli kakšno akcijo.

GRŠKA HOČE OSVOJITI JANINO.

Milan, 17. decembra. »Corriera della Serra« je dobil iz Aten sledečo vest: Grško časopisje zavzema boljinbolj izzavajoč ton. Poluradno časopisje se jezi, da govore turški politiki tako predrzno, kakor da bi bila Turčija zmagovalka. Včeraj se je tukaj razširila vest, da so grške čete zavzele Janino. Vest je bila dementirana po ministrstvu, katero pa kljub vsemu noče dati nobenih informacaj o operacijah grških čet v Epiru. Splošno prevladuje mnenje, da bodo grške čete kmalu zavzele Janino. To pa zaradi tega, ker ima poveljnik grške armade v Epiru nalogo, da zavzame Janino čim prej, da bo mogoče sklepati grškim pooblašečncem v Londonu mir pod najboljšimi pogoji. Nekateri časniki poročajo, da so zavzele grške čete Mandaso, dve uri daleč od Janine. En turški bataljon je bil baje popolnoma uničen. Glede Soluna se potrja, da so vsi nastavljeni uradniki grške narodnosti in se dementira vest, da namerava priti v Solun 30.000 Bolgarov.

SRBSKI PLEN.

Belgrad, 17. decembra. Današnja »Politika« poroča o srbskem plenu. Srbi so vzeli Turkom vsega skupaj 308 topov, 213.000 pušk, 40,000.000 patron, 50.000 oblek. Vse skupaj znaša vrednost 100 miljonov frankov.

SRBIJA IN DRAČ.

Lipsko, 17. decembra. **»Leipziger Neueste Nachrichten« so dobile iz Belgrada vest, da je imel včeraj ministrski predsednik Pašić važen in dolg razgovor z ruskim in francoskim poslanikom. Popoldne se je vršila ministrska seja, ki je bila zelo burna. Od kompetentne strani se poroča, da je sklenil ministrski svet odreči se Draču le v skrajni sili. Pašić pojde v kratkem v London.**

NOVE SRBSKE DIVIZIJE.

Dunaj, 17. decembra. »Reichspošti« poročajo iz Zemuna o novih srbskih divizijah. Polkovnik Ivan Miletić je bil imenovan za poveljnika nove kosovske divizije; polkovnik Izaković za poveljnika vardarski diviziji in Dimitrij Nikolič za poveljnika novi tretji diviziji, ki bo kmalu ustanovljena.

POROTNA OBRAVNAVA PROTI JULIJU KOVAČU.

Budimpešta, 17. decembra. Porotna obravnava proti Juliju Kovaču se je danes ob 9. dopoldne nadaljevala. Priča prof. Herczel, v čigar sanatorij so prepeljali Kovača po atentatu, je izpovedal, da je bilo prvo vprašanje Kovačevo, ko se je zavedel, če je Tisza mrtev. Nato so bili zaslišani izvedenci za orožje. Eden je dejal, da je imel Kovač revolver, s katerim bi lehko usmrtil človeka iz daljave osem do deset korakov. Drugi je pa dejal, da s tem revolverjem nikakor ni bilo mogoče usmrtiti človeka in da prvi izvedenec prav nič ne razume o orožju. Po zaslišanju dveh strežajk, je stavil višji državni pravdnik glavno vprašanje: ali je Julij Kovač streljal namenoma na Tiszo, da bi ga usmrtil, ali je storil dejanje nehote v veliki razburjenosti in če je kaznivo dejanje le začel, a ne dokončal, ker niso streli nikogar zadeli. Porotniki so se posvetovali nato poldrugo uro. **Kovač je oproščen.**

NOVE FRANCOSKE LADJE.

Pariz, 18. decembra. »Eklair« pravi, da pripravlja mornariško ministrstvo načrte za dve brzoplovni oklopnici, po 190 metrov dolgi in po 29 metrov široki, enakega tipa kakor nove nemške, italijanske in amerikanske ladje.

MIROVNA POGODBA MED ITALIJO IN TURČIJO.

Rim, 17. decembra. Kralj Viktor Emanuel je včeraj sankcioniral mirovno pogodbo med Italijo in Turčijo, ki je bila sklenjena v Losani.

NATHAN ZOPET RIMSKI ŽUPAN.

Rim, 17. novembra. Včeraj se je vršila po nadomestnih volitvah prva seja občinskega sveta. Za župana je bil zopet izvoljen Nathan, ki je dobil 59 glasov.

VOLITVE NA TURŠKEM.

Carigrad, 17. decembra. Vladni komunike naznanja, da bodo volitve, ki so jih doslej ovirali vojni dogodki, v najkrajšem času, tako da se bo otvorila zbornica takoj ko bo sklenjen mir.

V NEMCIJI PRIČAKUJEJO VOJNO?

Berlin, 18. decembra. »Vorwärts« javlja, da merodajni krogi v Berlinu računajo z vojno. To se vidi iz tega, da je urad državnega zaklada poslal vsem zveznim vladam odredbo, da naj izplačuje uradnikom plače kolikor mogoče le v srebru in bankovcih. V državnih blagajnah pridržujejo torej zlato za slučaj vojne. Dalje so tudi že določili, kateri uradniki so za slučaj vojne neizogibno potrebni na svojih mestih. 13. decembra je vprašalo vojno ministrstvo vsa generalna poveljništva, če so pripravljena na izvršitev vsake odredbe, ki bi jim bila ukazana brzojavnim potom.

NAKUP PREMOGA NA ANGLEŠKEM ZA AVSTRO-OGRSKO MORNARICO.

London, 18. decembra. Za Avstrijsko-ogrsko mornarico je bilo tukaj naročenih že s časom 30 do 40 tisoč ton premoga. Sedaj zopet naročili isto množino. Prva pošiljatev premoga, 5000 ton, odide prihodnji teden.

Duhovnik o socializmu.

V Newcastle, Pa., živi duhovnik M. Ross, ki se ne boji povedati svoje mnenje, tudi to mnenje njegovim predstojnikom ni p

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

volji. Njegova izjava o socializmu je tem važnejša, ker pojasnjuje in zavrača one očitke, kateri se porajajo v dušah nevednih in fanatičnih verskih nasprotnikov socializma. Ross se je izrazil:

»Socialistično gibanje raste v svoji moči vsak dan in [illegible] Združenih držav se mora pripraviti na to gibanje z razumom.

[illegible] ki danes ignorira socializem, je ali napačno poučen, ali sploh ni poučen o njem ali je strahopetnež, ki se ne upa obravnavati zahtev sedanjega časa.

Socializem je gibanje, ki stresa temelje cele Evrope, gibanje, pred katerim trepetajo cesarji in kralji, je gibanje, ki zadobiva vsak dan trdnejša tla tudi v tej deželi. Mi se moramo pripraviti na to dejstvo.

Mi kot kristjani pričakujemo dan, ko bo naš Izveličar Jezus Kristus pripoznan kot kralj, gospod vseh gospodov. Zroč po vsem svetu in spoznavajoč moč tega gibanja, katero je, kakor pravijo, protiversko, seveda, ako je to res, mora biti dolžnost vsakega človeka, da pobija to gibanje, pa naj pri tem zapade smrti.

Pravijo, da so socialisti slabi ljudje, da so brezverniki, ki sovražijo, sramotijo in skušajo uničiti svetost doma.

Tudi če bi bilo to res, če bi vsak človek v socialističnem gibanju zloglasno živel (kar pa ni res), bi socializem vsled tega še vseeno ne bil slab. Ako bi jaz vedel, da je vsak socialist v tej deželi slab in da je socialistični nauk dober, bi se pridružil temu gibanju brez vprašanja.

Dolžitev, da socialisti žive zloglasno življenje, je laž. Med mojimi osebnimi znanci so možje čistega in poštenega značaja in so ravno tako navdušeni za to gibanje kakor vsak socialističen govornik, ki je kedaj govoril na cestnem vogalu. Ti ljudje žrtvujejo svoj čas, svoj denar in svoje možgane za razširjanje tega gibanja.

Res je, da so med njimi slabi ljudje, ki žive nečisto in nedostojno življenje, toda to ni nikak dokaz za zametavanje socializma. Ako sprejmemo to za stvaren dokaz, potem smo prisiljeni zametavati krščanstvo.

Glavna stvar, na katero moramo gledati, so principi (načela) gibanja in ne na značaj oseb, ki so v gibanju.«

Ross nadaljuje: Tudi dejstvo, da so vladajoči faktorji nasprotni socializmu, ni noben vzrok za zametavanje socializma, ker vemo, da so tudi Kristusu nasprotovali ob njegovem času. Dalje pravi:

»Zoper socializem se navaja tudi to, da hoče strmoglaviti sedanji družabni red.

To je popolnoma resnično. Toda poglejmo stvar natančneje! — Ali je sedanji družabni red tak, da je mogoče človeku razviti vse dobre lastnosti, ki jih ima? Ali dobiva človek danes vse, kar mu je njegov stvarnik namenil? Ali prinaša ta red človeku pravico in ali mu ne prinaša prej mačehe — krivice?

Pravijo tudi, da pomeni socializem dosti stvari. Res je, da se to ime uporablja za različna gibanja in sicer od nedolžnih teženj po socialnih reformah do teorije, ki propagira direktno akcijo, to je uničenje sedanjega družabnega reda potom nasilstva.

Toda temeljno načelo, na katerem se vsi socialisti strinjajo, je, da je socializem gibanje, ki ima namen ustvariti razmere, v katerih bodo ljudje kot celota lastovali sredstva za proizvajanje in razpečevanje.

To je bistvena stvar. Za dosego tega so si različni ljudje med njimi ustvarili različne teorije. Vsekakor pa razlika med njimi ni bistvena, ker se v glavnem vsi strinjajo. Stvar, katero moramo določiti, je: bo-li socializem prinesel razmere, ki bodo ugodnejše krščanskemu življenju od sedanjosti ali ne? Ako da, potem je naša dolžnost, da storimo vse v svojih močeh za pospeševanje tega gibanja.«

Ross nato pripoveduje o svojih preiskavah v New Yorku zadnje poletje. Študiral je namreč velike organizacije, ki so bile ustanovljene za odpomoč velike bede med reveži v omenjenem mestu.

»Ko sem izpraševal vodilne osebe v teh organizacijah, kaj mislijo o socializmu, sem pronašel, da velika večina njih veruje vanj. One verujejo, da je socializem edina rešitev iz groznih obstoječih razmer. Končno mnenje vseh oseb, ki res pridejo v dotiko s temi razmerami, je, da bo edino uvedba socialistične države ozdravila te razmere.

Mi kristjani moramo iti tem dejstvom nasproti. Ako bi Kristus živel danes med nami, ali bi se ne zavzel za te stvari? Ako smo brali evangelij, potem moramo vedeti, da bi se!

Socialisti trdijo, da je organizirano krščanstvo proti njim za to, ker ga podpirajo v veliki meri bogatini, torej ljudje, ki kopičijo bogastvo na račun revežev. Pravijo, da to rodi miloščino (dobrodelnost) namesto pravice.

To je žalibog deloma tudi res. Toda cerkev v celoti ne dopušča krivičnosti. Da take razmere obstojajo, je krivda posameznikov, ne organizacije v celoti.

Po študiranju tega vprašanja sem prišel do zaključka, da je dolžnost vsakega človeka, ki veruje v večnost boga in usmiljenost Kristusa, da stopi naprej v prve vrste ter se bojuje za pravico delavskega ljudstva!«

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani.

Lepa in dobra

jabolka

razpošilja proti povzetju od 20 kg naprej, po 12—30 vin. kg

ANDREJ OSET, posestnik
Tolsti vrh, pošta Guštanj, Koroško.

3
zlati nauki
za zdravje želodca!

Kdor s „FLORIAN-om“ se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

Ce želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-a“, pa neha!

Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki vniva

Postavno varovano

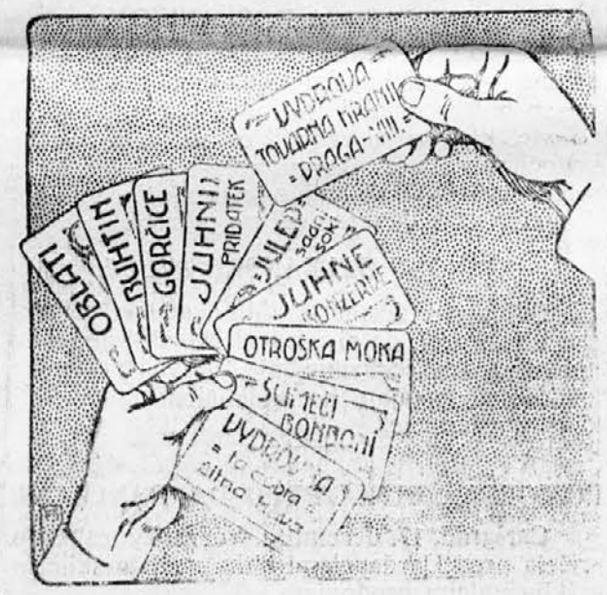

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence

za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebina: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnic in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe „Zarje“. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnic na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za „Zarjo“. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzorništva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beležke za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi „Zarje“ v Ljubljani po zaupnikih.

Temeljna načela socialne demokracije

(Erfurtski program)

Napisal Karol Kautsky. — Poslovenil Anton Kristan (1-4) in F. P. (zvezek).

Cena vsem zvezkom K 1·70. — Posamezni zvezki imajo naslove: I. Kdo uničuje proizvajanje v malem? Cena 30 vin. II. Proletarijat. Cena vin. III. Kapitalistični razred. Cena 30 vin. IV. Država prihodnjosti. Cena 40 vin. V. Razredni boj. Cena 40 vin. Dobi se v vseh knjigarnah kakor tudi v valožbi „Zarje“.

Najnovejše! Najnovejše

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4·—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Naročajte se na Zarjo!

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štev. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.
Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

St. 919/pr.

Razglas.

Podpisani mestni magistrat daje v smislu razpisa c. kr. deželnega predsedstva z dné 14. t. m. št. 3905|pr. občinstvu nastopno na znanje:

Vse železniške proge so zasedle vojaške straže.

Le-te imajo povelje, da ustavijo in aretujejo vsakogar, kdor bi se potikal v bližini železniške proge, odnosno po njej hodil, ne da bi se zamogel zadostno izkazati, ter da rabijo orožje proti vsakomur, ki bi v svrho preprečenja aretacije hotel pobegniti, odnosno ne bi obstal na prvi poziv: „Halt! wer da?“.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 14. decembra 1912.

Zupan:
Dr. Ivan Tavčar l. r.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Ustanovljeno leta 1900.
Odlikovana:

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudno priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 11.-12

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubić, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Šešark, Selenburgova ulica
Suhadolc Anton, Zelena jama 5
Dolenec, Prešernova ulica
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, dovska ulica.
Wisiak, Gospodska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor,
Križaj in **Kotnik,** Šiška
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta